

PRESES APSKATS

07.08.2026

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskatā:

Aizkraukles novada Izglītības pārvalde LNB nodevusi 2 grāmatas; Plānotas izmaiņas LNB publisko maksas pakalpojumu cenrādī; Staru bibliotēkai 60. gadadiena; Siguldas bibliotēku daudzveidība; Aicina pieteikt krājumus Dzejas balvai; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Žurnālā "Latvijas Noklusētā Pagātne" Nr.3 raksts par digitālo krātuvi "Redzi, dzirdi Latviju!"
Žurnāls pieejams LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Radītās grāmatiņas nonāk Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

Aizkraukles novada Izglītības pārvaldes vadītāja Kristīne Balta kopā ar izglītības metodiķi Elīnu Pelšu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā nodeva divas Izglītības pārvaldes veidotās grāmatiņas — “Pirmais solis skolas pasaulē” un “Gatavs skolai”.

Izdevumi radīti kā sirsnīgs un praktisks ceļvedis vismazākajiem — pirmsskolas sagatavošanas grupu audzēkņiem un viņu vecākiem. Pāreja no bērnudārza uz 1. klasi ir liels un satraucošs notikums visai ģimenei, tāpēc pārvalde cer, ka šīs grāmatiņas palīdzēs šo ceļu padarīt drošu, saprotamu un prieka pilnu. Bukletus un uzdevumus izstrādāja un izdomāja Elīna Pelša. Vienu grāmatiņu bērnudārza izlaidumā saņēma visi Aizkraukles novada pirmsskolas izglītības iestāžu sagatavošanās grupiņu absolventi, otru saņēma “Kraukliša skolas” beidzēji.

Interesi par grāmatiņām izrādījuši arī citi vecāki. Izglītības pārvalde domā, kā grāmatiņas nodrošināt citiem bērniem, bet šobrīd vēl skaidra risinājuma nav. ♦

GRĀMATIŅAS pieejamas Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumā. Attēlā ar Izglītības pārvaldes radītajām grāmatām pārvaldes metodiķe Elīna Pelša.

Kristīnes Baltas foto

Plāno ieviest maksu par Gaismas pils apskati

Kultūras ministrija un Latvijas Nacionālā bibliotēka sagatavojušas jaunu Ministru kabineta noteikumu projektu par bibliotēkas publisko maksas pakalpojumu cenrādi, kas aizstātu spēkā esošos noteikumus un paredz paaugstināt cenas vairākiem esošajiem pakalpojumiem, ieviest vairākus jaunus maksas pakalpojumus, kā arī svītrot vairākus neaktuālus pakalpojumus.

Cenrādī paredzēts jauns pakalpojums — ieejas maksa 3 eiro apmērā par bibliotēkas ēkas apskati bez gida. Šī maksa netiktu piemērota uzreiz pēc noteikumu spēkā stāšanās, bet gan no 7. septembra, lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu par izmaiņām. Saglabāta iespēja bez maksas noformēt bibliotēkas lasītāja karti un izmantot bibliotēkās pakalpojumus kā līdz šim.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktore Dagnija Baltiņa uzsver — maksa par apskati paredzēta tikai tiem, kas bibliotēku apmeklē tūrisma nolūkos. Tiem, kas izmantos bibliotēkas pakalpojumus kā lasītāji, tie būs bez maksas, tāpat kā līdz šim. Šajā ziņā vienīgais, kas jādizdara, ir jānokārto lasītāja karte — tās noformēšana klātienē aizņem 10 minūtes, bet tāpat to ērti izdarīt tiešsaistē. Tāpat karti arī ir ļoti viegli atjaunot.

D. Baltiņa norāda, ka cilvēki Gaismas pili apmeklē lielākoties ziņkārības dēļ. Viņa skaidro, ka pirmajā stāvā visas izstādes joprojām būs bezmaksas ikvienam, bet, ja ir vēlme apskatīt pārējo ēku un jumta kori ar skatu uz Rīgu, tad par to būs jāmaksā minētie 3 eiro. Šāda prakse ir pieņemta arī citās Eiropas pilsētās.

Apkopojā BAIBA MIGLONE

Avots: Staburags

Datums: 04.08.2026

Avots: Stars

Datums: 04.08.2026

Staru biblio

Svētku pasākuma dalībnieki godā
visas savas bibliotekāres

Skaists atelpas brīdis no mājas un dārza darbiem. Tā sirsnīgi un atraktīvi 1. augustā Staru klubā noritēja pasākums, svētiot sava ciema bibliotēkas 60 gadu jubileju un ar mīlestību pieminot visas bibliotekāres, kuras tur strādājušas no sākotnes līdz šim brīdim. Tās ir: Antonīna Meikstuma, Dzidra Gangnuse, Daina Tilgase, Ludmila Kindzule, Olīta Keibeniece, Maira Lūkina, Laimdota Ostrovska, Sarmīte Stupāne.

Sveču gaismā un pie jubilejas kūkas tika pieminēti fakti no bibliotēkas vēstures, tika citētas bibliotekāru un tās apmeklētāju atmiņas. Smaržoja uz pasākumu līdzī nestie pašu dārzeņus audzētie un plūktie ziedi. Bija daudz labu vārdu, pateicības runu un savstarpēju apsveikumu.

Par pasākuma saturu, formu un emocionālītāti rūpējās Staru bibliotēkas vadītāja Sarmīte Stupāne un Staru kluba vadītāja Kintija Ostrovska, dziedāja un muzicēja Anda Pērkone un Dita Ceriņa. Ar saviem dzejas lasījumiem uzstājās trīs novada dzejnieces – Ilze Groza, Evita Lūse un Daiga Liberte-Rozniece. Starp viesiem bija arī kolēģes no citām novada bibliotēkām, arī no Daukstu bibliotēkas. Pavisam novada pagastos ir 17 bibliotēkas. Tās visas darbojas centralizēti Gulbenē esošās novada bibliotēkas vadībā.

Pirmspensijas krāšņais vecums

Daudzi runātāji jokodami teica, ka

Staru bibliotēka tagad ir tā saucamajā pirmspensijas vecumā. Izteica cerību, ka pavisam šī iestāde reiz pensijā neaizies.

I. Groza pauda – bibliotēka ir iestāde ciemā, kur pretī ir dzīvs cilvēks, bibliotēka ir vieta, kur satiekas cilvēkiem.

L. Ostrovska izteica cerību, ka nepienāks diena, kad bibliotēku aizstās attālināti pakalpojumi – internets, pakomāti. Laimdota sacīja, ka nekas nespēj līdzināties tikko atvērtas grāmatas smaržai. Stāstīja arī par savu pieredzi bibliotēkās darba gaitās, kā dažam labam ciema bērnam palīdzējusi nenobīties no grāmatām un iemācījusī lasīt.

S. Stupāne un K. Ostrovska pavēstīja vēl daudzus citus Staru bibliotēkas pieredzes stāstus. Tajā skaitā ar humoru pasākuma dalībnieki atcerējās bijušās bibliotekāres Mairas Lūkinas piedzīvojumu. Runa ir par bērnu žurnāla "Zilīte" 1989. gada marta numuru ar Māra Putniņa komiksu "Mums būs bērnis!", kas izraisīja lielu skandālu, jo tajā pirmo reizi atklāti un ar zīmējumiem padomju presē skaidroja bērnu rašanās procesu un dzimumaudzināšanu. Staru bibliotēkā šā žurnāla numurs ticis nozagts. Kad bibliotekāre Maira dzinusi pēdas, lai atgūtu eksemplāru, viņai ticis atbildēts: "Tādai literatūrai bibliotēkā nav vietas!"

Mīlestība uz literatūru un pēctecība

Daukstēniete Evita Lūse pieminēja, ka šajā dienā, 1. augustā, visapkārt

ARĪ JUBILEJAS KŪKA un dzejas lasījumi sveču gaismā krāšņoja Staru bibliotēkas 60. dzimšanas dienas svinības.

tēkai nosvin apaļu jubileju

daudzviet ir kapusvētki. Tāpēc viņa bija piemēklējusi atbilstošu savu un dzimtas cilvēku dzeju. Kā pati teica – "lai godinātu un pateiktos", uzsverdama mīlestību uz literatūru, kas tiek nodota no paaudzes paaudzē. Viņas vecmāmiņa Vera Lūse un tēva māsa Marija Lūse bijušas skolotājas. Marija arī rakstījusi dzeju, izmantojot pseidonimu Maija Gārša. Viņas dzeja ir publicēta vairāku autoru kopkrājumā "Mūža acis". Šā krājuma veidošanu ar neprofesionālo autoru dzeju veicis dzejnieks Ar-

nolds Auziņš. Savukārt Evitas tēva brālis Jānis Lūsis ir bijis scenāriju autors, tajā skaitā slavenajai spēlfilmā "Klāvs – Mārtiņa dēls".

"Kas man kā bērnam likās jocīgi... Sēž tēta brālis ar čupiņu apskribelētu papīru un vispēdīgi ir filma, kuru klubā visi skatās un aplaudē. Burvība! Šie cilvēki visi man bija apkārt no bērnības. Mūsu mājās bieži viesojās mūsu radnieks gleznotājs Leo Svemps, kā arī kinoļaudis – režisors Oļģerts Dunkers, kinooperators Miks Zvirbulis", teica Evita. "Man bērna acīm tie bija ļoti

neparasti cilvēki, un es no katra ieguvu kaut ko īpašu."

D.Liberte-Rozniece sacīja – viņa dzeju sacer kopš mazām dienām. Viss sācies ar joku dzejoļiem. Mazajai meitenei izdevies trāpīgi novērot apkārt notiekošo un ar savām vārsēm izklaidēt publiku. Pirmie viņas fani bijuši māsa un draugi. Dzīves gaitā Daiga dzejai uzticējusi savus piedzīvojumus, pārdzīvojumus, un joprojām viņai ir savi fani. ☐

— Tēksts un foto:
Diāna Odumiņa

KĀ EMOCIONĀLA DIRIGENTE. Tā pasākumu vadīja Staru bibliotēkas bibliotekāre Sarmīte Stupāne.

DZEJA PALĪDZ DZĪVOT pašai un citiem. Tā pašmāju dzejniece Daiga Liberte-Rozniece raksturoja savas attiecības ar literatūru.

NE TIKAI GRĀMATU, arī cilvēku mīlestība raksturo laiku, kad Staru bibliotēku vadīja Laimdota Ostrovska (centrā).

BIBLIOTEKĀRA DARBS IR AR CILVĒKIEM. Tāpat kā pārdevējai, kura veikālā apkalpo pircējus. Šo dzīvo saikni kā vērtību akcentēja vietējā dzejniece Ilze Groza.

DZEJA, KAS SASIEN AR DZIMTAS SAITĒM. Dankstēnietie dzejniece Evita Lūse nolasīja ne tikai savus, bet arī tēva māsa Marijas Lūses dzejoļus.

Avots: Dzirkstele

Datums: 07.08.2026

Siguldas bibliotēku daudzveidība: velo

Marta KALNIŅA

Siguldas novada bibliotēkas direktore Jelena Ozoliņa ir pārliecināta – cilvēkus uz bibliotēku nevar atvilināt ne ar reklāmu, ne skaļiem aicinājumiem. Tai vienkārši jāklūst par vietu, kur gribas atgriezties. Vietu, kur jaunieši pavada brīvo laiku, seniori apgūst digitālās prasmes un mākslīgo intelektu, bet jaunās ģimenes kopā ar Lapsu atklāj lasīšanas prieku. Sarunā Jelena Ozoliņa stāsta par bērniībā dzimušo mīlestību pret grāmatām, ceļu līdz bibliotēkā profesijai un pārliecību, ka ikkatram cilvēkam ir sava grāmata, bet bibliotēkai – savs lasītājs.

Šobrīd Jelena Ozoliņa vada Siguldas novada bibliotēku tīklu, bet par bibliotekāri viņa bērniībā nekad nav sapņojusi kļūt. Taču grāmatas viņas dzīvē ienāca ļoti agri – lasīt viņa iemācījās jau četru gadu vecumā. Lielākais nopelns tajā ir vecmāmiņai Jekaterīnai, kura ne tikai iemācīja lasīt, bet arī ielika pamatus mīlestībai pret grāmatām. Jelena uzauga Inčukalnā, un viena no spilgtākajām bērniības atmiņām viņai saistās ar vietējo bibliotēku. Kopā ar vecmāmiņu viņa tur iegriezās bieži. «Ja kaut kas mani jau bērniībā saistīja ar bibliotēku, tad tieši šī sajūta,» atceras Jelena. Toreiz viņai bija sapnis – kādreiz mājās izveidot pašai savu bibliotēku ar grāmatu piepildītiem plauktiem pa veselu sienu. Jelena smejojot saka, ka nu šis sapnis piepildījies ar uzviju – šodien viņai ir ne tikai sava mājas bibliotēka, bet veselas vienpadsmit Siguldas novada bibliotēkas. Lai gan dzīves gaitā ir dzīvots gan Siguldā, gan Jūdažos, liktenis viņu atvedis atpakaļ uz dzimto Inčukalni, kur tagad ir viņas dzīvesvieta.

Jelēnas pirmā profesija ir pavārs, taču šajā jomā viņa nostrādāja tikai aptuveni gadu. Viss mainījās brīdī, kad viņa pamanīja sludinājumu par vakanci Zeberiņā grāmatnīcā Siguldā. Jelena pieteicās un tika pieņemta darbā par pārdevēju. Jau pēc trim mēnešiem viņai tika uzticēta grāmatnīcas vadība. Vēlāk viņa vadija arī «Zvaigzne ABC» grāmatnīcu, un kopumā grāmatniecībā nostrādāja divpadsmit gadus. Tieši šajā laikā Jelena saprata, ka vislielāko gandarījumu viņai sagādā nevis grāmatu pārdošana, bet sarunas ar lasītājiem un spēja palīdzēt atrast katram tieši to grāmatu, kas konkrētajā dzīves brīdī viņam visvairāk nepieciešama. Kad vēlāk tika piedāvāts darbs bibliotēkā, ilgi domāt nevaja-

dzēja. Šķita tikai likumsakarīgi, ka dzīve, kas vienmēr vedusi pie grāmatām, aizvedusi līdz darbam bibliotēkā. 2012. gada septembrī Jelena sāka strādāt Jūdažu Bibliotēkā un sabiedriskajā centrā. Paraleli uzsāka profesionālās mācības Latvijas Nacionālajā bibliotēkā un vēlāk ieguva bibliotekāra izglītību Latvijas Kultūras koledžā, pēc tam studēja kultūras vadību Ekonomikas un kultūras augstskolā. Pēc dzīvesvietas maiņas strādāja Vangažu bibliotēkā, tad vadija Inčukalna bibliotēku.

Vieta, kur aug lasītāji

Kad 2021. gadā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tika izveidots jaunais Siguldas novads, Jelena uzmēmas vadīt tā bibliotēku sistēmu. Tas bija viens no lielākajiem profesionālajiem izaicinājumiem viņas karjerā. Viņa uzsver, ka tieši pieredze mazajās pagastu bibliotēkās devusi izpratni par bibliotekāra darbu visos līmeņos un palīdz vadīt visu novada bibliotēku sistēmu. Lielākais izaicinājums, uzmēmoties jaunus pienākumus, bija nodrošināt visu novada bibliotēku nepārtrauktu darbu, īpaši apstākļos, kad bija jāmeklē astoņi jauni darbinieki. Sākumā situāciju palīdzēja glābt Siguldas bibliotēkas kolēģes, kuras tobrīd strādāja arī citās novada bibliotēkās, kamēr tika meklēti jauni speciālisti. Lai gan visā Latvijā bibliotekāru vidējais vecums kļūst arvien augstāks un atrasti jauni profesijaļi nav viegli, Siguldas novadā izdevās izveidot spēcīgu, radošu un profesionālu komandu. Sākotnēji bibliotekāra izglītība bija tikai divām jaunajām darbiniecēm, bet šodien to ieguvušas jau visas. Jelena uzskata, ka tas aplicina kolēģu vēlmi mācīties un augt savā profesijā.

Viņasprāt, bibliotekāra darbā līdztekus izglītībai ļoti svarī-

ga ir attieksme. «Ja cilvēks strādā savā kopienā, svarīgi, lai viņam rūp šī vieta un cilvēki, kas tajā dzīvo,» ir pārliecināta Jelena. Tikpat būtiska ir arī vadītāja spēja uzklaut un radīt pozitīvu mikroklimatu. Jelena cenšas atrast laiku individuālām sarunām ar katru kolēģi, jo reizēm pietiek tikai izrunāties, lai rastos jauns spēks darbam. Līdzās ikmēneša sapulcēm viņa lielu nozīmi piešķir arī komandas saliedēšanai. Metodiskās dienas nav tikai darba jautājumu apspriešana – tajās kolēģes dodas iepazīt tuvākā vietu turpat novadā, apmeklēt kultūras pasākumus vai iepazīst citu bibliotēku pieredzi. Šādas kopīgas tikšanās palīdz iepazīt citai citu ārpus ikdienas darba un veido vienotu komandu.

Jelena nepiekrīt apgalvojumam, ka mūsdienās bērni vairs nelsa. Viņasprāt, grāmatām vienkārši ir daudz vairāk konkurentu – telefoni, sociālie tīkli, datorspeļes un mākslīgais intelekts –, taču digitālā vide nav grāmatu pretinieks, bet gan papildinājums. Galvenais ir bērnu nepiespiest lasīt, jo «katrai grāmatai ir savs lasītājs un katram lasītājam – sava grāmata», ļaujot bērnam pašam izvēlēties grāmatu lasīšanai. Lasīšanas kultūra veidojas pakāpeniski – ģimenē, bērnudārzā, skolā un bibliotēkā, kur bērni ne tikai klausās stāstus, bet arī spēlē teātri, radoši darbojas un piedalās citās aktivitātēs. Vienlaikus mainās arī pati bibliotēka – tā kļuvusi par vietu, kur cilvēki var mācīties, strādāt attālināti, satikties vai vienkārši pavadīt laiku, bet laukos nereti tā ir arī vieta, kur saņemt palīdzību vai cilvēcīgu sarunu.

Kad bērni paaugus, viņus bibliotēkā sagaida «Mazuļu riti». Pirmie šādas aktivitātes ieviešanas mēģinājumi nebija visai veiksmīgi – vecāki nenāca, taču bibliotēkas komanda saprata, ka

Siguldas bibliotēkas āra lasītavā Štūres laukumā visas vasaras garumā notiek lasīšanas pasākumi, radošas un izglītojošas aktivitātes, aicinot bērnus un pieaugušos baudīt lasīšanu svaigā gaisā.

Latviešu sarunvalodas klubīņš projekta «LiBri» ietvaros palīdz cilvēkiem, kam latviešu valoda nav dzimtā, drošāk sazināties ikdienā un veiksmīgāk iekļauties vietējā kopienā.

nevajag kaut ko radīt mākslīgi – vajag radīt vidi, kurā ģimenes jūtas ērti un vēlas tajā būt. Šodien bibliotēkas telpas regulāri piepilda mazuli – vieni vēl rāpo pa paklāju un izzina vidi, citi šķirsta pirmās grāmatas vai klausās pasakas. Vēlāk bērni bibliotēku iepazīst, piedaloties lasīšanas veicināšanas programmā «La(p)sa», kur grāmatu lasīšana savijas ar leļļu teātri, zīmēšanu, rakstīšanu un citām radošām aktivitātēm, iepazīstot augu un dzīvnieku pasauli, krāsas, kosmosu, ģeogrāfiju un latviešu tradīcijas. Taču pie pašiem mazākajiem bibliotēka dodas pati – programmas «Mazā La(p)sa» ietvaros Bērnu literatūras nodaļas bibliotekāres ar īpaši sagatavotu kofertī apmeklē bērnudārzus, un bērni iepazīst grāmatas, klausās stāstus un rotaļājas spēļu pirmos soļus lasīšanas pasaulē. Programmas vizuālo tēlu Lapsu radījusi māksliniece Una Leitāne, bet 2024. gadā visām vienpadsmit Siguldas novada

bibliotēkām pēc šī vizuālā tēla tapa roku lelles, ko izgatavoja rokdarbniece Dace Kadiķe.

Tas pats princips tiek īstenots arī darbā ar jauniešiem – bibliotēkā viņiem ir izveidota īpaša vieta, kur mācīties, satikt draugus vai vienkārši pavadīt laiku. «Ja bērns vai jauniešs bibliotēkā jutīsies labi, viņš agrāk vai vēlāk pats papēms grāmatu,» ir pārliecināta Jelena.

Bibliotēkas vadītāja novērojusi, ka iestādi arvien biežāk apmeklē tēti kopā ar bērniem. Ir bijis pat tāds interesants gadījums, kad kāds mazs zēns neatlaidīgi lūdzis vecākus aizvest viņu uz bibliotēku, lai varētu apskatīt grāmatu, ko bija iepazīsinis programmas «Mazā La(p)sa» nodarbības laikā bērnudārzā. Taču tēti, atnākot uz bibliotēku, secinājis, ka mājās viņam jau ir tāda pati grāmata par mašīnām, taču bērnam bija svarīgi papēmt grāmatu no bibliotēkas. Jelēnai īpaši aizkustinoši ir pēc dažiem gadiem bib-

bibliotēka, leļļu teātris un āra lasītavas

KO LASĪT? IESAKA JEĻENA

Viktora E. Frankla «...tomēr teikt dzīvei JĀ»
Grāmata liek aizdomāties par dzīves jēgu, cilvēka spēku un spēju saglabāt cerību pat vissmagākajos dzīves pārbaudījumos. Tā iedvesmo novērtēt dzīvi un nekad nepa-doties.

Daniela Kānemana «Domā ātri, domā lēnām»
Grāmata palīdz labāk izprast, kā mēs domājam, pieņemam lēmumus un kāpēc reizēm kļūdāmies. Pēc tās izlasīšanas uz daudzām ikdienas situācijām, iespējams, paskatīsi-mies citādi.

Tomasa Piketi «Kapitāls 21. gadsimtā»
Grāmata palīdz saprast, kā veidojas bagā-tība un kāpēc pasaulē pieaug ekonomiskā nevienlīdzība. Autors, balstoties uz vēstu-riskiem datiem un pētījumiem, skaidro, kā darbojas kapitāls, ienākumi un nodokļu sistēma, kā arī rosina domāt par taisnīgāku sabiedrību. Lai gan grāmata ir apjomīga, tā sniedz plašu skatījumu uz ekonomiku un procesiem, kas ietekmē ikviena cilvēka dzīvi.

Jelena Ozoliņa – Siguldas novada 2025. gada balvas kultūrā laureāte nominācijā «Gada kultūras darbinieks».

liotēkā satikt bērnus, kuri reiz pēc savas pirmās grāmatas at-vesti ratos, bet tagad tajā ienāk jau paši. Viņaspārīt, tieši šādi mirkli apliecina, ka bibliotēka bērniem kļuvusi par vietu, kur viņi vēlas atgriezties.

Bibliotēka ārpus četrām sienām

Jelena ir pārliecināta, ka bib-liotēkām nevajadzētu tikai gaidīt, kad lasītājs ienāks pa durvīm, – bibliotēkai pašai jā-dodas pie cilvēkiem. Tāpēc gandrīz visās Siguldas novada bibliotēkās ir izveidotas āra lasītavas, kur ikviens var papemt grāmatu un lasīt viņam ērtā vietā – parkā uz soliņa, plud-malē vai sabiedriskajā trans-portā. Āra lasītava pie Siguldas bibliotēkas, Štūres laukumā, tika atklāta 2024. gadā. Tur vi-sas vasaras garumā notiek lasīšanas pasākumi, izglītojošas un radošas aktivitātes, aicinot gan bērnus, gan pieaugušos baudīt grāmatas dabā. Īpaši sirsnīgi esot vērot vecvecākus, kuri pēc bērnudārza kopā ar mazbēr-niem izvēlas grāmatas un vēl kādu laiku pavada āra lasīta-vā. «Bibliotēkai ir svarīgi iziet ārpus savām sienām,» uzsver Jelena, jo tieši tā grāmatas un lasīšana kļūst par dabisku cil-vēka ikdienas sastāvdaļu.

Kas interesanti, Siguldas no-vada bibliotēka vasaras sezonā

saviem lasītājiem piedāvā pa-kalpojumu «Velo bibliotēka» – videi draudzīgu grāmatu un citu izdevumu piegādi uz mājām ar īpašu grāmatu ve-lospēdu «Siguldieši lasa». Pakalpojums «Velo bibliotē-ka» Siguldas pilsētas robežās pieejams jau sesto sezonu. Tas īpaši paredzēts senioriem un ģimenēm ar maziem bērniem, kā arī citiem iedzīvotājiem, kuriem nokļūšana līdz biblio-tēkai ir apgrūtināta.

Viens no plaši apmeklētiem pasākumiem ir piedzīvojums Ziemašvētku laikā «Izspēlē pasaku pili», ko bibliotēka jau vairākus gadus rīko Siguldas Jaunajā pili. Bērni tajā iepazīst grāmatu varoņus, klausās pa-sakas, skatās teātra izrādes un piedalās rotaļās, bet priekšā lasīšanā iesaistās arī sabiedrī-bā zināmi cilvēki. Lielu atsau-cību guvis arī pērn pirmo rei-zi sarīkotais «Bibliobaisulis». 31. oktobra pasākumā bērni la-sīja, risināja uzdevumus, mek-lēja pavedienus un piedalījās detektivspēlēs īpaši radītā no-skanā. To apmeklēja vairāk nekā 300 cilvēki! Jelenai īpaši palī-kuši atmiņā divi pusaudži, kuri bibliotēkā ienākuši tikai paska-tīties, bet drīz vien aizrāvās tik ļoti, ka pavadīja tur vairāk nekā stundu un zvanīja arī draugiem, aicinot pievienoties. Tāpēc šo-gad pasākums notiks atkal.

Jau otro gadu bibliotēkā nori-sinās latviešu sarunvalodas klu-biņa nodarbības projekta «LiBri» («Bibliotēku tilti: trešo valstu valstspiederīgo integrācijas un iekļaušanas veicināšana Eiropā, izmantojot bibliotēkas un vietē-jās partnerības») ietvaros, veici-not iekļaujošu sabiedrību. Klu-biņš tiek organizēts, lai palīdzētu tiem, kam latviešu valoda nav dzimtā, pilnveidot sarunvalodas prasmes caur praktiskiem uz-devējumiem, spēlēm un sarunām par ikdienā nozīmīgām tēmām. Visi bibliotēkas organizētie pasā-kumi ir bez maksas, lai tos varē-tu apmeklēt ikviena ģimene.

Grāmatas, kas atrod savu lasītāju

Lai ikviens varētu atrast sev pie-mērotu lasāmvielu, bibliotēkas krājums tiek veidots, rūpīgi iz-vērtējot lasītāju pieprasījumu. Īpaša uzmanība tiek pievērsta bērnu, pusaudžu un jauniešu literatūrai. Bibliotēka grāmatas pamatā iegādājas vienā eksem-plārā, bet pieprasītākos izde-vumus – divos, trijos vai pat četros, lai lasītājiem nebūtu ilgi jāgaida, īpaši Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekcijas grāmatas, jo Siguldas novada bibliotēku lasītāji šajā lasīša-nas veicināšanas programmā ik-gadu piedalās ļoti aktīvi.

Runājot par bērnu literatūru, kurā skarti sarežģīti vai sabied-

ribā pretrunīgi vērtēti temati, Jelena uzsver vecāku līdzdalī-bu. «Ir grāmatas, kuras nevaja-dzētu vienkārši novietot bērnu plauktā bez paskaidrojuma. Tās labāk lasīt kopā ar pieaugušo, kurš var palīdzēt saprast satu-ru un atbildēt uz jautājumiem. Mazs bērns vēl nespēj patstāvi-gi izvērtēt visu izlasīto, tāpēc pieaugušajam jābūt līdzās,» uz-skata bibliotēkas vadītāja.

Siguldas novadā veiksmīgi darbojas arī starpbibliotēku abo-nements. Ja vajadzīgā grāmata nav pieejama Siguldas novadā, vienmēr ir iespēja to pasūtīt no jebkuras Latvijas bibliotēkas, tai skaitā no Latvijas Nacionālās bibliotēkas.

Bibliotēkas spēks ir cilvēki

Tikpat svarīgi, cik bibliotēkas vide, ir arī tās cilvēki. Jelena uz-sver, ka bibliotēkū darbs sen vairs neaprobežojas ar grāmatu izsniegšanu. Bibliotekāri palīdz apgūt digitālās prasmes, māca medijpratību, organizē mūžiz-glītības nodarbības un kultūras pasākumus. Tam nepieciešams gan mūsdienīgs tehniskais no-drošinājums, gan konkurētspē-jīgs atalgojums, kas profesijai palīdzētu piesaistīt jaunus spe-ciālistus. Viņa pozitīvi vērtē jauno Bibliotēku likumu, kas skaidrāk definē bibliotēku lomu sabiedrībā, un augstu novērtē arī Siguldas novada pašvaldi-bas atbalstu bibliotēkū profes-ionālajai pilnveidei. Tomēr svarīgākā nav ne ēka, ne teh-noloģijas, bet cilvēki – gan tie, kas bibliotēkā strādā, gan tie, kas tajā ienāk. Lai bibliotēka būtu dzīva, atvērta un ikviens tajā justos gaidīts, izšķiroša ir cilvēciska attieksme. Tāpēc, viņaspārīt, bibliotēkas labākā reklāma nav skaļas kampaņas vai reklāmas saukļi, bet gan ap-meklētājs, kurš, bibliotēkā guvis pozitīvu pieredzi, aiziet mājās ar labām sajūtām un labprāt iesaka to citiem. Jelena uzska-ta, ka tieši sirsnīga uzņemšana, atsaucīga attieksme un patīka-ma pieredze ir tas, kas mudina cilvēkus atgriezties un dalīties labās atsauksmēs ar līdzcilvē-kiem. «Es ticu, ka bibliotēkas lielākā reklāma ir cilvēks, kurš no tās aiziet ar smaidu un vēlmi atgriezties,» ir pārliecināta bib-liotēkas vadītāja.

Par to, cik nozīmīga var būt bibliotēkā attieksme, viņai

visspilgtāk atgādina piedzīvo-jums no pirmajiem darba ga-diem bibliotēkā. «Kādu dienu bibliotēkā ienāca vīrietis, kurš cinījās ar alkohola atkarību, un jautāja, kā kļūt par lasītāju. At-bildēju, ka jāatnāk ar pasi, tīras drēbēs un skaidrā prātā. Pēc dažām nedēļām viņš tiešām atgriezās – sakopies, kārtīgi ģēr-bies un gatavs pierakstīties bib-liotēkā. Vīrietis sāka lasīt vēstu-res grāmatas un izlasīto saturu vienmēr pārrunāja ar mani. Lai gan ārpus bibliotēkas viņš bieži atgriezās pie ierastā dzīvesvei-dā, bibliotēkā vienmēr ienāca sakopies un ar cieņu pret šo vietu. Šis stāsts man ļoti spilgti parādīja, ka bibliotēka var kļūt par vietu ikvienam, kur cilvēks gūst pašcieņu un pilnveido sevi,» pārdomās daļas Jelena. Viņaspārīt, bibliotēkas lielākais spēks nav tās plauktos, bet at-tiecībās, kas tajā veidojas starp cilvēkiem.

Lai gan bibliotēkā ikdienu paiet sprāgā ritmā – organi-zējot pasākumus, projektus, tikšanās un veicot adminis-tratīvos darbus –, enerģiju un motivāciju darbam Jelena at-gūst dabā. Viņai patīk darbo-ties dārzā, doties pastaigās gar jūru, vasaras nogalē sēņot, gatavot ēst un likt puzzles – lielāki, ko viņa salikusi, sa-stāvējusi no 6000 gabaliņiem. Savukārt brīžos, kad ir nepie-ciešams padoms vai iedvesma, viņa zvana ilggadējai kolēģei Jolantai Borītei, ar kuru iepa-zinās 2012. gadā, sākot strādāt Jūdažu bibliotēkā. «Pietiek ar pusstundas sarunu, un es at-kal jūtos uzlādēta,» pateicīga par šo draudzību ir Jelena.

Bibliotēkas vadītāja ir pārlie-cināta, ka nav vienas grāmatas, ko vajadzētu izlasīt ikvienam. Katram cilvēkam un katram dzīves posmam ir sava grāmata, jo tas, ko uztveram divdesmit gadu vecumā, četrdesmit vai sešdesmit gados iegūst pavisam citu nozīmi. Tāpēc viņas novē-lējums ir nezaudēt lasīšanas prieku, jo lasot cilvēks turpina augt, mācīties un iepazīt pasauli. Ari pati Jelena jaunu lasā-mvielu izvēlas pēc sajūtām. Ja nav skaidrs, kuru grāmatu ņemt nā-kamo, viņa vienkārši pastaigājas gar bibliotēkas plauktiem. «Es ticu, ka istā grāmata pati mani atradīs,» viņa saka, jo šī sajūta līdz šim neesot pievīlusi.

Avots: Rīgas Aprīņa Avīze

Datums: 07.08.2026

DZEJAS DIENU BALVA

◀ **LATVIJAS** Rakstnieku savienība un festivāla *Dzejas dienas* padome aicina Latvijas izdevējus līdz 10. augustam iesniegt oriģināldzejas un atdzejas krājumus tradicionālajai Dzejas dienu balvai. Balvai jāpiesaka dzejas un atdzejas grāmatas, kas izdotas no 2025. gada 1. augusta līdz 2026. gada 31. jūlijam un nav atkārtots senāku gadu izdevums. Krājums trīs eksemplāros līdz 10. augustam jānogādā Latvijas Rakstnieku savienībā. Grāmatas var iesniegt Rīgas Latviešu biedrības darba laikā, ievietojot tās Dzejas dienu balvai paredzētajā kastē un klāt pievienojot nelielu aprakstu par attiecīgā izdevuma kvalitāti. Festivāla oficiālā atklāšana notiks 28. augustā, bet pirmais pasākums – Arvja Vīgula autorvakars – jau 6. augustā. Dzejas dienu balva tiks pasniegta oficiālajā festivāla noslēguma pasākumā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 12. septembrī. Sīkāk: Rakstnieciba.lv.

Avots: Diena

Datums: 04.08.2026

Aicina iesniegt darbus Dzejas dienu balvai

Latvijas Rakstnieku savienība un festivāla "Dzejas dienas" padome aicina Latvijas izdevējus līdz 10. augustam iesniegt oriģināldzejas un atdzejas krājumus tradicionālajai Dzejas dienu balvai, informē pasākuma rīkotāji.

Balvai jāpiesaka dzejas un atdzejas grāmatas, kas izdotas no 2025. gada 1. augusta līdz 2026. gada 31. jūlijam un nav atkārtots senāku gadu izdevums. Krājumu trīs eksemplāros līdz 10. augustam jānogādā Latvijas Rakstnieku savienībā. Grāmatas var iesniegt Rīgas Latviešu biedrības darba laikā, ievietojot tās Dzejas dienu balvai paredzētajā kastē, un klāt pievienojot nelielu aprakstu par attiecīgā izdevumu.

Dzejas dienas visā Latvijā norisinās kopš 1965. gada. Šogad Dzejas dienu moto ir "Dzeja dzied!". Festivāla pirmais pasākums – dzejnieka Arvja Vīgula autorvakars – notika jau vakar Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēkā "Daugava". Festivāla oficiālā atklāšana notiks 28. augustā. Savukārt Dzejas dienu balva tiks pasniegta oficiālajā festivāla noslēguma pasākumā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 12. septembrī.

Avots: Stars

Datums: 07.08.2026

Mākslīgais intelekts kļuvis par draudu grāmatām

Slavenās fantastikas filmas "Terminators" fani jau labu laiku ir pamanījuši, ka daudzas pirms vairāk nekā 40 gadiem režisora Džeimsa Kamerona iedomātās tehnoloģijas kļuvas par realitāti. Vienā no epizodēm no nākotnes atsūtītais robots slepkava lielā ātrumā šķirsta telefongrāmatu. Tas notiek arī tagad, mērķis ir informācija, bet pēc tam mašīnas grāmatas iznīcina.

MĀRIS PUČĪTIS

Lietoto grāmatu tirgotāji Vācijā, Šveicē, citviet Eiropā un ASV ziņo par neparedzamiem pasūtījumiem. Pēters de Viss, antikvāro grāmatu tirgotājs Nīderlandē, saņemis e-pastu no personas, kas uzdevusies par Nātliju no Singapūrā bāzēta uzņēmuma un raksta, ka uzsāks "jaunu projektu, kas vērsti uz grāmatu vākšanu vairākās valodās, šobrīd galvenokārt angļu valodā".

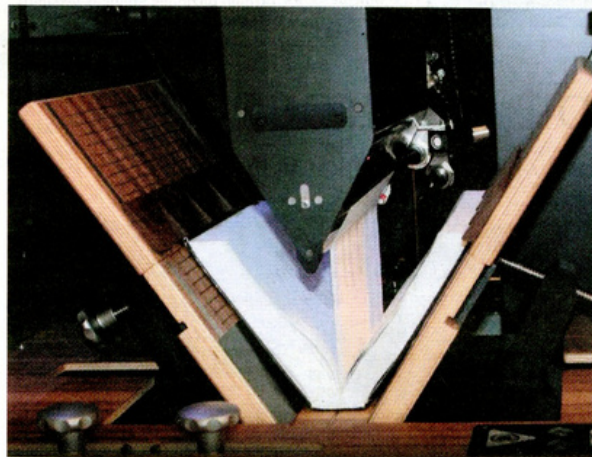
"Mēs esam izveidojuši ļoti plašu izdevumu sarakstu, tos pašlaik mēģinām iegādāties un plānojam veikt diezgan lielu pasūtījumu," teikts e-pastā. Pievienotajā sarakstā bija 3000

nosaukumu angļu valodā, sākot ar ISBN numuriem (ISBN ir starptautiskais grāmatu standartnumurs, saīsinājums no "International Standard Book Number", kods sastāv no 13 cipariem; tas palīdz identificēt izdevumus, tirdzniecībā reģistrēt precī, bibliotēkās kontrolēt krājumus utt.), sākot no pasaku un folkloras grāmatām līdz tehniskajām rokasgrāmatām un zinātniskiem tekstiem. Ari citi grāmatu tirgotāji Nīderlandē, Šveicē, Spānijā un Vācijā saņēmuši līdzīgus pieprasījumus.

Aiz tā slēpjas nevis kolekcionāri vai lasītāji entuziasti, bet gan mākslīgā intelekta (MI) izstrādātāji. Internets jau ir pārpildīts ar paša MI radītu saturu un mazvērtīgu tekstu lērumu, kamēr fiziskas, "taustāmas" grāmatas, kas izdotas pirms 2022. gada, vēl pirms "ChatGPT" buma, parasti garantē tīru, augstas kvalitātes, cilvēka rakstītu un rediģētu valodu, kas ir ideāli piemērota MI modeļu apmācībai.

Mēģināja turēt slepenībā

Laikraksts "The Washington Post" noskaidrojis, ka "Anthropic" ("Google" atbalstītais uzņēmums, kas izveidojis MI "Claude") kopš

Šādā veidā grāmatas lappuses tiek skenētas, izdevumu fiziski saglabājot neskartu.

2024. gada sākuma savai iniciatīvai "Project Panama" iztērējis jau desmitiem miljonu dolāru, lai iegādātos digitalizētu miljonu drukāto grāmatu. Un pēc tam... iznīcinātu.

Kādā iekšējā memorandā "Anthropic" norādījis: "Mēs nevēlamies, lai būtu zināms, ka mēs iestojam šo projektu." Tomēr ilgi saglabāt slepenību neizdevās. Izskan viedoklis, ka mērķis ir "privatizēt" un pat pārrakstīt vēsturi, tā gan nav taisnība, taču patiešām apdraudēti ir bibliogrāfiskie retumi.

Viens no piegādātājiem – uzņēmums "ISBNdb" – lepojas ar pasaulē lielāko grāmatu datubāzi un piedāvā MI laboratorijām "līdz vienam miljonam nosaukumu vienā pasūtījumā", tostarp "vecākus, retus un specializētus sējumus". "Pasaulē labākie MI apmācības dati stāv plauktā," teikts tīmekļa vietnē.

"Anthropic" turēja "Projektu Panama" noslēpumā nevis tāpēc, ka tas būtu nelegāls, bet gan tāpēc, ka tas izskatījās slikti, savā vietnē pārdodis "ISBNdb". "Miljonu grāmatu iznīcināšana raisa asociācijas ar degošām bibliotēkām, pat ja likums bija viņu pusē." "ISBNdb" tāpat kā citi vairumtirgotāji sola saglabāt MI pircēju anonimitāti, vienlaikus atzīstot: "MI uzņēmums iznīcina divus miljonus grāmatu" nav virsraksts, kas izraisa simpātijas.

Pat miljons grāmatu pirkums vienā reizē

MI uzņēmumu pārstāvi klātienē nemaz neiet uz antikvariātiem un nešķirsta grāmatas ar rokām. Tie

izmanto automatizētus algoritmus un starpnieku platformas. Viņi iesniedz milzīgus digitālos sarakstus (pēc ISBN numuriem vai specifiskiem parametriem, piemēram, "grāmatas latviešu valodā, izdotas pirms 2022. gada") un uzpērk visu pēc kārtas pa

mazpazīstamiem un vairs neizdotiem darbiem, kas tikai aizņēmuši plauktus. "Tas man ir finansiāli izdevīgi, kā arī palīdz atbrīvoties no veciem krājumiem, kurus citādi, visticamāk, neizdotos pārdot," teicis tirgotājs. "Esmu bijis ļoti sagatavots

saglabātu veselū, viena sējuma ieskenēšana prasītu daudz stundas, bet te ir miljonu izdevumu. Risinājums ir "ātrgaitas destruktīvā skenēšana".

Ar speciālām hidrauliskām griešanas mašīnām grāmatām ass nazis vienā sekundē nogriež muguriņas, un atsevišķās lapas pēc tam ievieto automatiskajā dokumentu padevējā. Mašīna lielā ātrumā izrauj lapas cauri skenerim, digitalizējot grāmatu dažu minūšu laikā. Pēc tādas skenēšanas grāmata ir pārvērtusies makulatūrā, papīra atlikumus sasmalcina vai nodod pārstrādei.

Turklāt, lai uzglabātu miljonu grāmatu, būtu nepieciešamas milzīgas, klimata kontrolētas noliktavas un personāls. Tā nav ideoloģiska cīņa pret grāmatām, bet gan brutāla un pragmatiska industriālā loģika, ko diktē ātrums un izmaksas.

Kad grāmatas nonāk digitalizācijas centros (tādu nesen atklāja žurnālisti Kanādā), tās gan apstrādā tehniskie darbinieki, taču viņi būtībā ir tikai krāvēji un konveijera strādnieki, bez vēsturnieka vai bibliofila izglītības un izpratnes. Viņu uzdevums ir izpildīt normu – ielikt grāmatu zem naža, nogriezt muguriņu, atdot lapas skenera rīcībā un iemest atlikumus smalcinātājā. Viņi neprot un nemaz nemēģina vērtēt, vai grāmata ir pirms dažiem gadiem izdota lube vai rets 18. gadsimta izdevums. Teorētiski iznīcināšana draud, piemēram, 17. gadsimtā izdotajai Glikas Bibelei, jo dažādi eksperimenti ir parādījuši, ka grāmatu tirgū.

EKRĀNUZŅĒMUMS NO "NEWS.COM.AU" VIDEO

Grāmatas lappušu skenēšanai tiek izmantota arī šāda metode, kad griešanas mašīnas nazis nogriež muguriņas.

Šos pircējus cenas neuztrauc. Ja parasta lietota grāmata maksā piecus eiro, bet bibliogrāfisks retums – 500 eiro, algoritms miljardu vērtai tehnoloģiju korporācijai nedomājot nopirks abas.

paletēm. Pasūtījumu apjomi esot iespaidīgi, no tūkstošiem līdz pat vienam miljonam grāmatu vienā piegādē. Pārdevējiem liek piekrist konfidencialitātes līgumus, mēģinot šo procesu dēvēt par "digitālo saglabāšanu".

Šos pircējus cenas neuztrauc. Ja parasta lietota grāmata maksā piecus eiro, bet bibliogrāfisks retums – 500 eiro, algoritms miljardu vērtai tehnoloģiju korporācijai nedomājot nopirks abas.

"Man personīgi par šo visu ir dalītas jūtas," tehnoloģiju ziņu vietnei "404 Media" atzinis kāds neliels grāmatu tirgotājs. Aprīlī viņš pēkšņi piedzīvojis pieprasījuma lēcianu – no aptuveni 20 pārdotām grāmatām nedēļā uz simtiem, tostarp

šādai tirdzniecībai, jo man ir krājumi no ārzemēm un grāmatas svešvalodās." Tomēr viņu mulsina, kādu finālu šīs grāmatas piedzīvo.

Ieskenē un iznīcina

Šai digitalizācijai ir nopietna blakne – kad grāmata ieskenēta, to iznīcina. Ne aiz jaunprātības vai vēlmes uz papīra drukāto vārdu izskaust no pasaules, bet tehnoloģisku, ekonomisku un juridisku iemeslu dēļ. Grāmatnieki ir noraizējušies, jo sarakstos ir arī retas, no apgrozības izgājušas grāmatas, un pastāv risks, ka tiek iznīcināti pasaulē pēdējie fiziskie eksemplāri.

Cilvēks vai parasts skeneris saudzīgi šķirto katru lappusi, lai grāmata

Kāda situācija Latvijā?

● **Renāte Punka.** Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas valdes priekšsēdētāja: "Neviens, nopērkot grāmatu, neiegūst autortiesības uz darbu, respektīvi, darba izmantošanas tiesības. Tiek nopirkts tikai grāmatas eksemplārs. No tā izriet, ka nopirktais grāmatas īpašnieks drīkst to pārdot, uzdāvināt kādam vai pat iznīcināt. Taču viņš nedrīkst bez autortiesību turētāja atļaujas grāmatu digitalizēt, kopēt un arī izmantot tekstu MI apmācībai.

Ja uz to skatās tīri ekonomiski, tad šāda MI attīstītāju rīcība ir netaisnīga: autortiesību īpašnieks iegūst atlīdzību tikai par vienu pārdotu eksemplāru, bet MI uzņēmums iegūst potenciāli milzīgu komerciālu vērtību no šī darba izmantošanas MI modeļa apmācībā un vēlākas izmantošanas MI darbībā, jo par šī satura izmantošanu pēc tam tiek iekasēta maksa no MI lietotājiem.

Tāpēc situācija ir visai skaidra: ja MI uzņēmumi to dara, tad tas notiek neilikumīgi, turklāt tas tiek darīts peļņas nolūkā. Ir zināms, ka par grāmatu satura prettiesisku digitalizēšanu vairākas valstis notiek tiesvedības. Šī disproporcija ir galvenais iemesls, kāpēc gan Eiropas Savienības līmenī, gan daudzās valstīs tiek apspriesta obligāta licencēšana vai kolektīvās atlīdzības sistēma MI apmācībai. Dažās valstīs tā jau ir ieviesta."

● Latvijā mākslīgā intelekta apmācībai grāmatas neizmantojot. **Mākslīgā intelekta Latvijas asociācija** atbildē "Latvijas Avīzei" skaidro: "Publiski ir zināmi gadījumi ārvalstīs, kad mākslīgā intelekta uzņēmumi vai ar tiem saistītas organizācijas ir iegādājušās drukātas grāmatas to digitalizācijai un izmantošanai MI modeļu apmācībā. Tas ir raisījis diskusijas par autortiesībām un autoru atlīdzību. Mākslīgā intelekta Latvijas asociācijas rīcībā nav informācijas, ka Latvijā MI uzņēmumi izmantotu šādu praksi. Latvijas uzņēmumi lielākoties izstrādā specializētus MI risinājumus un izmanto publiski pieejamas, licencētas vai pašu veidotas datu kopas."

No Latvijas gan izvest grāmatas un arī senos rokrakstus, kas vecāki par simt gadiem, drīkst tikai ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes atļauju, tas attiecas arī uz ārzemju izdevumiem. Parastām, mūsdienās veikālos nopērkamām vai personīgajā lietošanā esošām grāmatām (kas nav uzskatāmas par antikām vai mākslas vērtību) nekādi īpaši izvešanas ierobežojumi nepastāv.

Apdraudētas vēstures liecības

MI uzņēmumi savos iekšējos dokumentos šo procesu dēvē par digitālo saglabāšanu (digital preservation), lai sabiedrībā neradītu asociācijas ar vēsturē pieredzēto grāmatu dedzināšanu. Arguments – teksts taču ir saglabāts MI modelī.

Vēsturnieki un grāmatu tirgotāji stingri iebilst. Pirmām kārtām, šie teksti netiek augšupielādēti publiskā digitālajā bibliotēkā, bet ieslēgti MI koda modelī, piemēram, lai uzlabotu "mašīnas" valodu prasmes. Sabiedrībai vairs nav iespējas šo grāmatu izlasīt vai izpētīt oriģinālā. Turklāt vēsturiska grāmata nav tikai teksts, tā ir laikmeta liecība ne tikai burtos, bet arī papīra struktūrā, iespaidtehnika, ūdenszīmēs, pierakstos uz malām, ko digitāls skenējums nesaglabā.

Pat tehnoloģiju miljardieris, konkurējošā MI izstrādātājs Ilons Maskas iebilst pret šādu praksi. "Esmu lūdzis "SpaceX" komandu saglabāt jebkādas retās grāmatas bibliotēkā un skenēt tās grūtākajā veidā, nevis

vienkārši nogriezt mugurīņu un noskenēt," viņš ierakstījis savā sociālo mediju vietnē "X".

Juridiska aizmugure

Šobrīd vienīgais filtrs ir antikvariātu īpašnieki un grāmatnieki. Daudzi no viņiem, pamatot aizdomīgus liela apjoma pirkumus no anonīmiem pircējiem, sāk atteikties pārdot retus eksemplārus.

Tīklīdz atklājās patiesie "Project Panama" apmēri un parādījās videoliecības ar nažiem, kas griež grāmatu mugurīņus, rakstnieku un grāmatnieku sabiedrība reaģēja ar milzīgu sašutumu. Šī prakse tiek dēvēta par "rūpniecisku kultūras vandalismu".

Juridiski pretoties ir grūti – ASV tiesu lēmumi nosaka: ja uzņēmums ir likumīgi nopircis grāmatu, tās skenēšana iekšējām vajadzībām un oriģināla iznīcināšana kvalificējas kā "godīga lietošana" (fair use), jo tirgū fiziski neparādās jauna grāmatas kopija (viena kopija aizstāj otru).

Likumī nosaka: ja tu nopērc grāmatu, tev ir tiesības ar to darīt jebko – pārdot, dāvināt vai iznīcināt. Kad uzņēmums nopērk grāmatu, ieskenē to savā datubāzē un oriģinālu iznīcina, tas tiesā var argumentēt, ka tirgū nav radīta jauna, nelegāla kopija. Tādējādi MI uzņēmumi cenšas pasargāties no milzīgām tiesvedībām, kādas rodas, izmantojot pirātiskās digitālās bibliotēkas.

Tīkmēr izdevēji uzsvēr: ja grāmatas saturs ir tik vērtīgs MI attīstībai, ir jāpērk oficiālas licences un jāmaksā autoriem, nevis slepus jāiznīcina grāmatas.

Lādezera bibliotēka organizē jauku pasākumu

Lādezera bibliotēkas Novadpētniecības klubīnš 24. jūlijā devās izbraukuma tikšanās reizē uz Nabes muižu Limbažu pagastā. Uz tikšanas pulcējās klubīņa biedri, kā arī bijušie Nabes muižas iemītnieki.

Tikšanās dalībniekus sirsnīgi uzņēma muižas saimnieki Sandra Balča un Dzintars Auniņš, kuri izveda ekskursijā pa atjaunoto muižu un iepazīstināja ar tās vēsturi un atjaunošanas gaitu. Īpašu interesi ekskursija raisīja bijušajos muižas iemītniekos, kuri ar aizkustinājumu atcerējās laikus, kad dzīvojuši šajās telpās.

Pēc muižas apskates visi sanākušie dalījās atmiņās un iespaidos par redzēto. Muižas saimniece pastāstīja par jau paveiktajiem darbiem, kā arī iepazīstināja ar nākotnes iecerēm. Klātesošie augstu novērtēja ieguldīto darbu, līdzekļus un neatlaidību, kas nepieciešami Nabes muižas atjaunošanai, un pauda patiesu apbrīnu par sasniegto.

Tikšanās noritēja siltā un sirsnīgā atmosfērā

Noslēgumā Novadpētniecības klubīņa biedri pateicās muižas saimniekiem par viesmīlīgo uzņemšanu un vēlēja viņiem izturību, spēku un neatlaidību arī turpmāk, īstenojot iecerētos darbus un

saglabājot šo nozīmīgo kultūrvēsturisko mantojumu.

Valentīna KUKULE,
Lādezera bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Avots: Auseklis

Datums: 04.08.2026

No piejūras ciema līdz lielajai jūrai

Sanita Liepiņa

Stāsti, kuros netrūkst ne piedzīvojumu, ne pārbaudījumu — ar vienkāršību un sirsnību, kas nav zudusi, arī ienemot atbildīgu amatu un ikdienā tiekoties ar augstākā līmeņa cilvēkiem. Tāda pēcgarašā rojniekiem palikusi pēc tikšanās ar Rīgas brīvostas pārvaldnieku Ansi Zeltiņu Rojas bibliotēkas rīkotajā pasākumu ciklā «Novadnieku stāsti».

Ja izlasa tikai oficiālo dzīves gājumu un darba pieredzi, tad droši vien var pat mazliet sabīties un bijīgi distancēties — Ansis Zeltiņš ieguvis bakalaura grādu Latvijas Jūras akadēmijā un maģistra grādu biznesa vadībā Salfordas Universitātē, no 2017. gada viņš ir Rīgas brīvostas pārvaldnieks, bet iepriekš ienēmis a/s «Latvijas dzelzceļš» padomes priekšsēdētāja, SIA «Rīgas brīvostas flote» direktora un valdes

locekļa amatu un vairāk nekā deviņus gadus vadījis VAS «Latvijas Jūras administrācija». Diplomātisko pieredzi ieguvis Latvijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā, Briselē, strādājot transporta nozares padomnieka amatā. 2024. gadā ievēlēts par Eiropas Ostu organizācijas priekšsēdētāju un šobrīd ir arī Bobsleja un skeletoņa federācijas prezidents. Iespaidīgi! Pats atzīst, ka pēdējo piecu gadu laikā ir «apaudzis ar visdažādākajām darīšanām, kas sāk noest privāto laiku».

Lai arī viņš jau 26 gadus dzīvo Rīgā, par savām mājām joprojām sauc Roju. Zeltiņš stāsta: «Rīga man nekad nav patīkusi, un nedēļas nogalēs braucu uz Roju — man neko citu nevajag.» Un to sajūt arī vietējie. Jums vajadzētu redzēt, ar cik sirsnīgu skatīenu viņu sagaidīja Rojas bibliotēkā. Ne velti sarunā arī tika uzdots jautājums, kā viņam izdodas panākt, ka sieviete uz viņu skatās ar mirdzošām acīm un virsēji par viņu runā ar lielu cieņu. An-

sis atzīst, ka viņam nekad nav bijis svarīgi, ko citi par viņu domā vai kā viņš izskatās, bet darba jautājumos gan būtiski, lai viņu uzskatītu par uzticamu — ja ko sarunājis, tam jābūt izdarītam.

Nepatika pret rakstīšanu

Bērnībā Ansis neapmeklēja bērnudārzu, bet viņa ikdienu piepildīja daba un jūras krasts. No rīta ap deviņiem izgāja no mājas un atgriezās tikai ar tumsu, «darbības areāls» stiepās no vecās aptiekas līdz pat robezsargu kontrolētajai zonai. Lai gan tur bija žogs un stingra kontrole, zēni pamanījis list iekšā, meklēt patronas un nodarboties ar dažādām blēņām, piemēram, spridzināt šiferi ugunskurā.

Atceroties skolas gadus, Ansis smejas, ka viņam bija izteikta nepatika pret rakstīšanu. Tā nav pārgājusi joprojām, tāpēc viņš visus ceļus paturēt prātā. Bet jau skolas laikā viņu interesēja medicīna un medicīnas enciklopēdija bija mīļākā lasāmviela. «Skīrāju un lasīju par visādām slimībām, sākot no gonorejas līdz lēņiem un vēl visādām lietām», viņš smejas. Medicīna interesē joprojām, un vēlāk, strādājot uz kuģiem par otro palīgu, viņš pat bija atbildīgs par medicīnas pusi. Vēl ap gadiem 40 jokojis sievai, ka viņa gatava viņu uzturēt, viņš varētu beidzot studēt par ārstu. Pēc mācību pabeigšanas un rezidentūras «vēl desmit gadus varētu parullēst». Skolas laikā kīmiņa šķita baigais sods, bet bez tās studēt medicīnu nevarēja. Viņš sāka meklēt, kur vieglāk iestāties un nejausi nonāca Jūras akadēmijā. «Man jūrmieciņa ļoti patīk, bet tas nav sapnis, uz kuru mērķtiecīgi esmu tiecies», viņš atzīst. Zeltiņš ir pirmais ģimenē, kurš dzīvi saistījis ar jūru. Mācības palikušas atmiņā ar dzelzainu disciplīnu. «Ja ne-

attaisnoti kavējumi — ar kāju pa pakalu un ārā. Nenolice eksāmenu — ārā! Jau iestājoties mums teica, ka akadēmijā nav vienas problēmas — mums nav nekādu problēmu ar atskaitīšanu!» viņš smidzināja klātesošos.

Pirmās ugunskrīstības

Savā pirmajā oficiālajā darbā viņš kuģoja pāri okeānam uz Hjūstonu. Darbavieta iespaidīga — 250 metru garš naftas tankkuģis. Viss izskatījās pēc sarežģītas rūpnīcas. «Iedegas lampiņa, un tev jāsaprot, ko tagad darīt. Teoriju par kuģošanu zini, bet katrā vietā pogas mazliet atšķiras. Pirmā reize bija īstas ugunskrīstības, manā maiņā kuģim bija jāatstāj osta. Vakars tumšs, apkārtne pilna ar naftas platformām un kuģiem, kas pārvietojas visos virzienos, viss midžinās, horizonts pilns ar visu iespējamo krāsu lampiņām... Bet saproti, ja zvanīsi kapteinim, viņš domā, ka esi idiots. Atskan telefons, tur no mašintelpas zvana filipīnietis ar dzinēja troksni fonā — dzirdēju tikai bla, bla, bla...» Tomēr beigu beigās pirmo maiņu izdevās pavadīt veiksmīgi, drīz vien jau ceļš kļuva saprotams kā šoseja: «Kļūst skaidrs, kas bildē iederas un kas lieks. Tāpat jau drīz pilnībā saproti, ko filipīnietis ar akcentu troksni tev saka.» Šī skola viņam iemācīja spēju patstāvīgi pieņemt lēmumus un organizēt darbu atbildīgā veidā.

Savā koloritajā stāstījumā Zeltiņš atcerējās pirmo satikšanos ar pirātiem, atvieglojumu, ka viņi reizē ar naudu nenospēja viņa paša tikko nopirkto portatīvo datoru, par kolēģiem, kas simulēja simptomus, lai tiktu pie tabletēm, bet Ansis viņus viltīgi «izārstēja», sakot, ka «tabletes beigušās, bet ir riktīgi labas injekcijas» — kaites acumirkli pazuda pašas no sevis.

Un daudz citu kolorītu stāstu.

Antarktida un gleznošana

Bet tad Satiksmes ministrija vēlējas mainīt veco sistēmu un meklēja vadītāju «no malas» ar profesionālu izpratni par jūrmieciņu. Zvans ar piedāvājumu startēt konkursā viņu sasniedza okeāna vidū. Atalgojums šķita jēdzīgs, un Ansis piekrita. «Sākums bija līdzīgi kā pirmajā reize uz kuģa. Te nebija podziņu, bet jāveda kolektīvs, un dziļi no tā neko nesaproti. Lēnām šķetināju, un tā vairākus gadus vadīju Latvijas Jūras administrāciju.» Bet par saviem šī brīža pienākumiem Rīgas brīvostā, viņš saka, ka ir kā buferis starp politisko vidi un praktisko darbu, ko veic ostas darbinieki. Ikdienu neprognozējama, nemitīga problēmu risināšana, vai tas skartu kolektīva iekšējos jautājumus vai ostas saimnieciskās lietas, un neskaitāmais tikšanās ar visdažādākajām pusēm — politiķiem un biznesmeniem, kuri mēdz būt gan apmierināti, gan dusmīgi. «Paradokss ir tāds, ka es varētu nedēļu nogulēt Rojā, un visticamāk, ostā nekas neapstāsies. Jo ir ļoti ievadīts darbs. Bet tas *noēd* diezgan daudz prāta un pacietības.»

«Tu esi daudz kur bijis, daudz piedzīvojis un redzējis — vai ir vēl kāds sapnis?» Ansim jautāja rojnieki. Viņš atklāja, ka gribētu ienirt Antarktidā. Tokija, Tallina vai jebkura cita vieta pasaulē — ikdienā galamērķim nesusot lielas nozīmes, ja ceļojuma mērķis ir saistīts ar darbu; viņš no tā nepaliekot ne priecīgāks, ne iedvesmotāks. Lai izvēdinātu galvu, patīk pastaigas kalnos, slēpošana, niršana, un reizi gadā viņš pieķerieties arī gleznošanai. Bet Anša Zeltiņa galvenais galamērķis katru nedēļu nogali paliek Roja, kur viņš var patiesi atpūties no Rīgas un darba dunas. ■

Sirsnīgā un iedvesmojošā sarunā Rojas bibliotēkā viņš stāstīja, kā no bērnības mazā piejūras ciemā nonācis līdz mācībām Jūras akadēmijā, pirmajam reisam uz milzīga jēlnafts tankkuģa, izaicinājumiem darbā un dzīvē, satiktajiem cilvēkiem un notikumiem, kas veidojuši viņa personību.

Autores foto

MATERIĀLA SAGATAVOŠANU FINANSĒ MEDIJU ATBALSTA FONDS
NO LATVIJAS VALSTS BUDŽETA LĪDZĒKLĒM

Mērķprogramma «Reģionālo, vietējo, diasporas mediju un sadarbības projektu atbalsta programma»
atbalstītais projekts «Par svarīgo Talsu novadu» (Nr. 2026.LV/RMA/L6.1/034). Par materiālu saturu atbild laikraksts «Talsu Vēstis».

4. LAPPUSE

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 24.07.2026

Grāmata ceļo kopā ar lasītāju: radošs fotoprojekts Augšdaugavas novadā

Biedrība "Stāstnīca" sadarbībā ar Augšdaugavas novada bibliotēkām aicina iedzīvotājus piedalīties radošā fotoprojektā, kura mērķis ir veicināt lasīšanas paradumu, rosināt apmeklēt bibliotēkas un vienlaikus iepazīt skaistās un interesantās vietas Augšdaugavas novadā.

Projekta laikā tiks veidota īpaša fotogrāfiju izstāde, kas rudenī ceļos pa novada bibliotēkām, pievēršot uzmanību lasītprasmes nozīmei un parādot, cik daudzveidīgs un aizraujošs ir Augšdaugavas novads.

Lasīšanas veicināšana ir svarīga ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem. Mūsdienās, kad daudzi ikdienā izmanto viedtālrunus un fotogrāfē, šīs iespējas var izmantot radoši un lietderīgi – apvienojot grāmatu lasīšanu ar savas apkārtnes iepazīšanu.

Lai piedalītos projektā, iedzīvotāji aicināti izvēlēties interesējošu grāmatu jebkurā Augšdaugavas novada bibliotēkā, to izlasīt un pēc tam nofotografēt vietā, kas saistīta ar novadu. Fotogrāfijā jābūt redzamai gan grāmatai, gan kādai

Augšdaugavas novada vietai – tā var būt dabas ainava, tūrisma objekts, kultūras vai vēstures piemineklis, ēka, cilvēki vai vienkārši kāda īpaši mīļa un nozīmīga vieta.

Lai piedalītos izstādē, dalībniekiem jābūt reģistrētiem kādā no Augšdaugavas novada bibliotēkām un jābūt izlasījušiem vismaz vienu grāmatu. Par apliecinājumu kalpos bibliotēkas lasītāja kartes numurs.

Katrs autors līdz 2026. gada 28. augustam drīkst sūtīt no vienas līdz trim fotogrāfijām uz e-pastu stastnica@inbox.lv. Kopā ar attēliem jānorāda bibliotēkas lasītāja kartes numurs, vārds un uzvārds, iesūtītāja tālruna numurs, kā arī vieta, kur fotogrāfija uzņemta (pagasts vai ciems).

Projekta organizatori aicina iedzīvotājus būt radošiem, dalīties ar saviem stāstiem un parādīt, kā grāmatas lasīšana var kļūt par iedvesmojošu ceļojumu pa dzimto novadu.

Par projekta norisi un aktualitātēm var uzzināt arī biedrības "Stāstnīca" sociālajos tīklos. Jautājumus par dalību projektā var sūtīt uz e-pastu stastnica@inbox.lv.

Avots: Latgales Laiks
Datums: 09.07.2026

Piekrastes bibliotēkā būs skatāma Alvila un Ērikas Baltiņu fotoizstāde "Saulē, vējš un ūdens"

Piektdien, 10. jūlijā, pl. 16.00 Latgales Centrālās bibliotēkas filiālē Piekrastes bibliotēkā notiks Alvila un Ērikas Baltiņu fotogrāfiju izstādes "Saulē, vējš un ūdens" atklāšanas pasākums, kurā apmeklētājiem būs iespēja satikt arī pašus autorus.

Izstāde aicina skatītāju doties vizuālā ceļojumā cauri dabas spēkiem, kas veido mūsu ikdienas ainavu un sajūtu pasauli. Abu autoru fotogrāfijās atklājas dažādas dabas noskaņas – no saules pielietām rīta miglām līdz mierpilniem ūdens atspulgiem un vēja šalkoņai jūras viļņos.

Fotogrāfijas vēsta par gaismas un ēnu saspēli, klusuma brīžiem dabā un cilvēka saikni ar apkārtni. Katrs autors ainavu interpretē savā rokrakstā – viens akcentē saules radīto noskaņu un ūdens spoguļattēlu maģiju, otrs pievēršas lauku ainavas mieram,

rīta rasai un vēja veidotajai kustībai dabā. Kopā šie darbi veido harmonisku stāstu par Latvijas dabas daudzveidību un tās nepārtaukti mainīgo skaistumu.

Ērika un Alvilas Baltiņi ir fotogrāfijas entuziasti, kuri aizrautīgi vēro dabu un tās daudzveidīgās izpausmes. Viņu radošajā darbībā nozīmīgu vietu ieņem pilsētas un dabas ainavu fotogrāfija, kā arī dabas daudzveidības iemūžināšana. Savos darbos autori pievērš īpašu uzmanību gaismas spēlēm, gadalaiku maiņai un dabas elementu radītajām noskaņām, cenšoties atklāt apkārtējās

vides daudzveidību un skaistumu. Šīs tēmas atspoguļojas arī izstādē "Saulē, vējš un ūdens". Abi autori ir biedrības "Stāstnīca" un Latgales fotogrāfu biedrības dalībnieki.

Izstāde rosina apstāties ikdienas steigā un paraudzīties uz dabu kā uz iedvesmas, spēka un miera avotu. Tā ir iespēja sajust saules siltumu, vēja vieglo pieskārienu un ūdens mierinošo klātbūtni, kas vieno abu autoru darbus kopīgā vizuālā dialogā. "Saulē, vējš un ūdens" ir stāsts par dabas elementiem, kas vienlaikus ir tik ikdienišķi un tik neaizvietojami – par skaistumu, ko bieži pamanām tikai tad, kad uz mirkli apstājamies.

Fotoizstāde "Saulē, vējš un ūdens" Piekrastes bibliotēkā skatāma no 1. jūlija līdz 31. augustam. Ieeja izstādē – bez maksas.

Avots: Latgales Laiks
Datums: 02.07.2026